

Monumentnummer*: 531256

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **31 augustus 2012**
Kadaster deel/nr **82706/37**

Woonplaats* **Bunnik** Gemeente* **Bunnik** Provincie* **Utrecht**

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Bunnik	B			1054
Bunnik	B			1029

Omschrijving**

Cluster 42.

Inleiding

BOMVRIJE KAZERNE U, FLANKBATTERIJEN A EN B, POTERNES EN REMISES / BERGPLAATSEN als geschakelde en gestapelde onderdelen van het Fort bij Vechten. Een kazerne is een verblijfsgebouw voor soldaten en hun uitrusting. Het waren de Fransen die eind 18de, begin 19de eeuw het stelsel invoerden soldaten in kazernes te legeren; kazernes zijn vanaf die tijd deel gaan uitmaken van forten, maar hiernaast zijn er ook vele als afzonderlijke bouwwerken binnen of buiten de bebouwde kommen (steden) tot stand gekomen. De binnen de 19de-eeuwse forten en andere werken gesitueerde kazernegebouwen waren gewoonlijk als bomvrije onderkomens geconstrueerd, dat wil zeggen dat ze bestand dienden te zijn tegen vijandelijk vuur. Als bouw materiaal werd aanvankelijk metersdik metselwerk en later (gewapend) beton toegepast, terwijl als dekking van het dak en de frontzijde(n) bovendien een aanaarding plaatsvond. De niet binnen forten of andere werken gelegen kazernes waren al dan niet speciaal voor die bestemming opgerichte en ingerichte gebouwen met accommodatie voor de (permanente) legering van militairen, vaak ook voorzien van andere militaire faciliteiten, zoals exercitieterreinen. Flankbatterijen zijn bedoeld om de gracht, vooruitstekende delen van de hoofdwal van een fort of vesting en het direct voorliggende terrein te bestrijken en ze bestaan uit (schuin) in de hoofdwal geplaatste kazematten of andere geschutsopstellingen. Poternes zijn gedekte en / of bomvrije doorgangen, bijvoorbeeld door de hoofdwal, die toegang geven tot een fort of vesting of die onderdelen verbinden. Remises en bergplaatsen waren bestemd voor opslag of stalling van geschut. Afhankelijk van de periode van ontstaan - en daarmee van de te verwachten inslagkracht van projectielen - werd van 'bomvrije

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gebouwen' gesproken wanneer ze geacht werden bestand te zijn tegen inslagen van zwaar kaliber.

Omschrijving

Aan de zuidoostzijde van het fort gelegen, met aarde gedekte, bakstenen, BOMVRIJE KAZERNE U uit 1879-1881, via POTERNES verbonden met de eerder gebouwde bakstenen FLANKBATTERIJEN A (links) en B (rechts) uit 1867-1870. De begane grond van de kazerne is zeventien traveeën lang. Elke travee is overspannen door een driedubbele ontlastingsboog, waaronder in de meeste gevallen een deur en twee getoogde vensters met luiken zijn gezet. De tussenverdieping heeft een rij van negen bergplaatsen en heeft geen gevels. Het gebouw op het aarden dak van de kazerne is eveneens negen traveeën lang en bevat een rij van negen REMISES / BERGPLAATSEN. Elke travee is overspannen door een drievoudige ontlastingsboog, waaronder van oorsprong een getoogde deur was gezet. Op twee na zijn deze deuren vervangen door dubbele schuifdeuren. Het interieur bestaat uit gemetselde vertrekken onder gewelven achter elke travee, die wat opzet betreft alle vrijwel identiek zijn. De keuken in de bomvrije kazerne bevindt zich op de middenas en de ruimten, waarin zich de privaten bevinden zijn aan de uiteinden geplaatst. De vertrekken staan via een achtergang met elkaar in verbinding. De schuin in de hoofdwal geplaatste FLANKBATTERIJEN A EN B zijn vanuit de kazerne via twee bomvrij gemetselde POTERNES te bereiken. Deze poternes bevinden zich aan de uiteinden van de kazerne.

Waardering

De BOMVRIJE KAZERNE U, FLANKBATTERIJEN A EN B, POTERNES EN REMISES / BERGPLAATSEN zijn van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar versterkt en verbeterd.

* Krijgshistorische waarden als onderdeel van een aaneengesloten militaire verdedigingslinie tussen de voormalige Zuiderzee en de Biesbosch. Deze bestond hoofdzakelijk uit een samenhangend systeem van inundatievelden en bijbehorende inundatiemiddelen en van schootsvelden. Dit systeem werd aangevuld met diverse, uit verschillende perioden daterende typen gebouwde of aangelegde (verdedigings)werken die dienden tot of bijdroegen aan afsluiting van niet te inunderen terreinen of andere accessen.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is - op het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw) - en op de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier een voorbeeld van een grote bomvrije kazerne met daar bovenop bomvrije remises en bergplaatsen en verder aansluitende poternes en flankbatterijen, het geheel, in fasen, uit de periode 1867-1881.

* Ensemblewaarde en situationele waarden, als onderdelen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* De bouwwerken zijn representatief (karakteristiek) omdat ze nog steeds de fysieke kenmerken vertonen die destijds tot de bouw aanleiding waren en omdat ze een goed voorbeeld zijn van grootschalige, geschakelde onderkomens op een groot fort.

* De bouwwerken zijn tamelijk gaaf bewaard omdat qua structuur en fysiek voorkomen de hoofdzaak van de toestand in de jaren '80 van de 19de eeuw zijn bewaard.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Fort, vesting en -onderdelen

Functie